

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

4) наблюдать итоги у учащихся.

Можно сделать вывод, что данная деятельность влияет наилучшим образом на умственный рост учащихся и развивает его профессиональные стороны. Так же прогрессируют такие навыки у учащихся как синтез, сравнение, анализ, работа с дополнительным источником знаний. Современное учение межпредметных связей дисциплин естественно-математического направления ориентирует педагогов на постоянную взаимосвязь учебных дисциплин, действенное внедрение межпредметности в содержание дисциплин, внедрение методов и форм внеклассной работы, интегрированных уроков и их обширное применение, элективных курсов, использующих научную основу различных научных и практических направлений.

Список литературы:

1. Гурьев А.И., Петров А.В. Межпредметные связи: теоретический и прикладной аспекты / Ред. А.В. Петров. – Горно-Алтайск: Изд-во Петровской академии наук и искусств, 2002. – 259 с.
2. Шоналова М. «Как казахстанцам обучить детей финансовой грамотности», Мой город, 14.11.2022 г.
3. Inbusiness.kz. Дана Карина, 01.06.2022 г.
4. Елагина Е.С. Организация подготовки учителей естественно-научных дисциплин к деятельности по реализации межпредметных связей в школе / Челябинский гос. ун-т. – Челябинск: ЧГПУ, 2002. – 151 с.
5. Международный научно-исследовательский журнал [Электронный ресурс]: режим доступа – research-journal.org

УДК 711.7

ҰЛЫ ҰСТАЗЫМЫЗДЫҢ АҒАРТУШЫЛЫҚ ИДЕЯЛАРЫНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЗАМАНАУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРҒА ҮНДЕСТІГІ

Жуванышева Алманур Алпыспаевна
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай ауданы білім бөлімінің
Алтынсарин жалпы білім беретін мектебі» КММ
Қостанай ауд., Қостанай о., Қазақстан
zalmanur@bk.ru

Аңдатпа

Өзектілігі және мақсаты: баяндама барысында алғашқы ағартушының идеялары және оның педагогикалық мұрасын насихаттау, зерделеу мәселелері қарастырылып, қазіргі білім беру саласындағы маныздылығы айтылып кетті. Бүгінгі күнге дейін өзектілігін жоғалтпаған дала ұстазының педагогика саласына енгізілген еңбек бағыттары қарастарылған. Бі. Алтынсариннің ағартушылық идеяларының ҚР Білім беру жүйесіндегі заманауи тенденцияларға үндестігі нақты байқалуы. Қазақ даласында ілім мен білімнің қалыптасып, дамуына үлес қосқан тарихи тұлғаның еңбек жолын халықаралық деңгейде насихаттау.

Түйін сөздер: көрнекті тұлға, мұғалімнің ерекше рөлі, тәрбие құралдары, «Рухани жаңғыру», ұлттық тәрбие.

Аннотация

Аннотация и цель: в ходе доклада были рассмотрены идеи первого просветителя и вопросы пропаганды, изучения его педагогического наследия, озвучена его трудолюбие в сфере современного образования. Рассмотрены трудовые направления, включенные в педагогику степного учителя, которые до сих пор не утратили своей актуальности. Четко прослеживается созвучие идей просвещения И. Алтынсарина современным тенденциям в системе образования РК. Пропаганда на международном уровне трудовой деятельности исторической личности, внесшей вклад в становление и развитие учения и образования в казахской степи.

Ключевые слова: выдающаяся личность, особая роль учителя, средства воспитания, «Рухани жаңғыру», национальное воспитание.

Abstract

Abstract: During the report, the ideas of the first educator and the issues of propaganda, the study of his pedagogical heritage were considered, his diligence in the field of modern education was voiced. The work directions included in the pedagogy of the steppe teacher, which have not yet lost their relevance, are

considered. The consonance of I. Altynsarin's ideas of enlightenment with modern trends in the education system of the Republic of Kazakhstan is clearly traced. Promotion at the international level of the labor activity of a historical figure who contributed to the formation and development of teaching and education in the Kazakh steppe.

Key words: outstanding personality, special role of a teacher, means of education, «Rukhani zhangyru», national education.

Ыбырай Алтынсарин қысқа өмір жолынан өтіп -өз халқының нағыз ұлы, өз халқының патриоты, Үздік педагог-жаңашылы, қазақ халқының тұңғыш ағартушысы деп тарихқа енді. Өз жолында көптеген кедергілерді кездестіріп, сол кездегі қиын уақытқа қарамастан, бастауыш оқу орындары мен мектептерді, сондай-ақ рухани семинарияларды ашқан тұлға. Білім, тәжірибе және білім беруді жетілдірудің мақсатты бағытталған стратегиясы мен, өмірдің барлық педагогикалық және зерттеу қызметінің міндеттеріне Ыбырай өмірдің ізі толы болған екен. Осыдан Алтынсарин бірінші мұғалім деп аталып кеткен. Бүгін, ХХІ ғасырымызда, Ыбырай Алтынсариннің есімі кімге белгісіз еді? Ондай адам таба алмаймыз шығар. Өз заманының көрнекті тұлғасы бүгінгі Қазақстан үшін көп нәрсе жасады, сондай – ақ еліміздің прогрессивті, екпінді дамушы, экономикалық тәуелсіз болуына да. Ыбырайдың педагогикалық ағартушылық қызметінде маңызды орын алып тұрған мәселесі бұл -ең біріншісі балаларды дұрыс тәрбиелеу және оқыту. Сондықтан, оның шығармалары «жамандық пен жақсылық», «достық пен алауыздық», «сараңдық пен жинақтылық», «тәкәппарлық пен қарапайымдылық», «өнер, білім мен надандық», «әділдік пен әділетсіздік» сияқты қарама-қарсылық негізінде, жамандыққа жақсылықты, адамгершілікті қарсы қою арқылы қазақты өзара бірлікке, татулыққа тәрбиелейді. «Оқытушыны бағалағанда, олардың іске қатысы жоқ сөздеріне қарап емес, олардың егістіктерінің бетіне шыққан жемістеріне, яғни оқушыларына қарап бағалау керек», – депті Ыбырай Алтынсарин.[1]. Яғни тәрбие мен білім беру процесінде ең маңызды рөл мен мәнге ие мұғалімнің өзі бүкіл процестің қозғаушы күші деп өз өмірінде сеніп өтті. Алтынсарин әрқашан мұғалімдерге: «Сіз адамдарды тәрбиелеу алдында, Өзіңізді көтеріңіз» деген. Яғни біліктілікті арттыру формальдылық болмауы керек. Өзін – өзі дамыту қажеттілігі-бұл мұғалімнің ішкі қажеттілігі, егер ол дамымаса, ол басқа ешкімді дамытуға шабыттандыра алмайды. Ұлы шебердің барлық осы сөздері Қазақстан Республикасындағы педагог мәртебесі туралы Заңның негізін қалады. Осы Заңға сәйкес қазіргі мұғалім-бала үшін ең қажетті адам болып кетті. Педагогикалық қызметті, педагогикалық қарым-қатынасты жоғары деңгейде жүзеге асыратын, оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде тұрақты жоғары нәтижелерге қол жеткізетін мұғалімді кәсіби құзыретті деп атауға болады. Кәсіби құзыреттілікті дамыту-бұл кәсіби тәжірибені игеру мен жаңғыртудың динамикалық процесі, ол жеке кәсіби қасиеттерді дамытуға, кәсіби тәжірибені жинақтауға әкеледі, мұғалімнің үздіксіз өзін-өзі тәрбиелеуін, өзін-өзі дамытуын және өзін-өзі жетілдіруін болжайды. Өзін-өзі тәрбиелеудің өзектілігі, бір жағынан, мұғалімдердің іс-әрекетінің ерекшелігімен, оның әлеуметтік рөлімен, екінші жағынан, білім берудің шындықтары мен тенденцияларымен, қоғамның қажеттіліктерімен, ғылым мен практиканың эволюциясымен, адамға қойылатын талаптардың артуымен, оның әлеуметтік процестер мен жағдайлардың өзгеруіне тез және барабар жауап беру қабілетімен, өз қызметін қайта құруға дайын болуымен белгіленеді. Қазіргі заманғы білім беру жүйесі, оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін енгізу мұғалімнің жеке басына жоғары талаптар қояды, негізгі мақсат-бәсекеге қабілетті, жауапты, құзыретті, тұрақты кәсіби өсуге дайын, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлықты даярлау. Мұғалімнің жеке және кәсіби қасиеттеріне жоғары талаптар барлық уақытта қойылды және әлемдік педагогика ғылымы бұл мәселені шешуге бірнеше рет тырысады. Кәсіби даму-бұл үздіксіз, табиғи және мақсатты өзгерістер процесі. Маман мен кәсіпқойдың жеке басының қалыптасуы мамандық таңдаған сәттен басталады және адамның бүкіл кәсіби өміріне созылады. Бірақ бұл процестің тиімділігі ең алдымен мұғалімнің жеке қасиеттеріне, оның құндылықтары мен басымдықтарына байланысты. Мұғалімнің ішкі мотивациясы оның жоғары арнайы дайындығы мен адамгершілік қабілеттерімен үйлеседі. Педагогикалық қызметтің тиімділігі көптеген факторларға байланысты, атап айтқанда мұғалімнің қаншалықты шығармашылық белсенді екендігі, оның өз қызметін жақсартуға қалай ұмтылатындығы, өзіне қажетті жеке қасиеттерін дамытуы. Егер бұрын мұғалімнің маңызды міндеттерінің бірі жаңа, белгісіз, кейде оқулықтарда жоқ материалды хабарлау болса, енді басты міндет-материалды хабарлау емес, оны қайдан алуға болатындығын, оған қалай қарау керектігін, онымен қалай жұмыс істеу керектігін, қандай материал жақсы, қандай рефлексия мен сыни ойлауды қажет ететінін, ең қысқа жолмен қалай шешуге болатындығын үйрету танымдық міндет. Қазіргі уақытта мұғалім мамандығы дағдылар мен құзыреттердің кең ауқымын қамтиды. Мектептегі білім берудің басым мақсаты мұғалімнен оқушыға білімді берудің орнына «оқу қабілетін» қалыптастыру, яғни жаңа әлеуметтік тәжірибені саналы және белсенді игеру арқылы субъектінің өзін-өзі дамыту және өзін-өзі жетілдіру қабілеті болады. Қазіргі мектеп мұғалімі жаңа рөлдерге ие болды: модератор, тьютор, кеңесші, психолог. Білім беру стандарттары нәтижеге бағытталған, емтихан түрін және

оқушыларды бағалау формаларын өзгертті.Бүгінгі мұғалім бұрынғыдай баланы өз пәнімен баурап алуы керек, бірақ қазір мұны істеу әлдеқайда қиын.Білім практикалық құндылық тұрғысынан ұсынылады, ал дағдылар Мета-пәнге айналады. Әрине, әр оқушы сабаққа қуанышпен баратын сынып мұғалімі бүгінде өзінен бұрынғыларға қарағанда әлдеқайда көп нәрсені біледі. Бұл жерде білім беру мамандығы бойынша басталған білім жеткіліксіз: мектеп мұғалімінің білімі бір пәннен асып түседі.Стандартты hard skills, практикалық дағдылардан басқа, мұғалім soft skills дамытады.Бұл қарым-қатынас, өзара әрекеттесу, командада жұмыс істеу дағдылары. Мұғалімнің кәсіби дамуы-үздіксіз процесс. Қысқа уақыт ішінде оқыту технологиялары алға жылжыды. Мұғалімнің жұмысын сүйемелдейтін қызметтер де, оқыту құралдары да электронды түрге ауысты. Бұл электронды журналдар,бірыңғай емтиханды тексерудің автоматтандырылған жүйелері және сабаққа тапсырмалар жасауға арналған көптеген онлайн платформалар. Мұғалім цифрлық құралдарды жақсы басқаруы керек-олар сабақты қызықты ету үшін көптеген қосымша мүмкіндіктер береді, ал білім оқушыларға қол жетімді және түсінікті болады.Мемлекет жағынан ол үшін барлық жағдайлар жасалып жатыр. Мұғалімнің не үшін оқытынын қарапайым мысалмен түсінуге болады. Жақында коронавирустық пандемия бүкіл әлемді шарпыды. Қысқа мерзімде барлық мұғалімдер оқу процесін толығымен қайта құруға мәжбүр болды. Бұл көптеген жаңа құралдарды игеруді қажет етті. Бұл тапсырманы кім орындады, ол жыл сайын дәстүрлі формаларды есыстыратын жаңа интерактивті оқыту форматына сәтті көшті. Елімізде жыл сайын құзыретті педагогтарға қажеттілік артып келеді. Құзыреттіліктің жоғары деңгейін үнемі оқып, өз дамуына уақыт бөлетін адам көрсетеді. Біздің әрқайсымыз ғылыми, зерттеу, шығармашылық және эксперименттік қызметті жүзеге асыра аламыз, оқу бағдарламаларын жасай аламыз,осылайша өз құзыреттілігімізді арттыра аламыз.Білім берудегі жоғары талаптарға сай болу қиын, бірақ мүмкін. Ең бастысы-бір орында тұрмау және мектепте ақпарат беру технологиялары мен әдістерін үйрену. Зиялы қауымның ең жақсы өкілдерінің бірі бола отырып, мұғалім оқытылатын пән саласындағы терең білім мен кәсібилікті ғана емес, сонымен бірге адамгершілік тазалықты, жоғары жалпы мәдениетті, әлеуметтік төзімділікті, мінез-құлық пен пайымдаудағы төзімділікті біріктіруі керек . Мұғалім жаңа жағдайда жұмысқа дайындалуы керек. Бұл жаңа мазмұнды, жаңа жұмыс әдістерін меңгеру ғана емес, сонымен қатар жаңа оқу процесінде өз орнын білу.Әрине,әр педагог қиындықтармен кездеседі.Мысалы,біз білетіндей, шағын жинақты мектеп-бұл білім алушылардың шағын контингенті бар, біріктірілген сыныптар-жиынтықтар, толымдылығы аз және оқу сабақтарын ұйымдастырудың нақты нысаны бар жалпы білім беретін мектеп. Мұндай мектептердің әрқайсысы рухани-адамгершілік даму мен тәрбие, табысты, білімді, әлеуметтендірілген, жасөспірім үшін барлық жағдай жасауға тырысады. Он бес жылдан бері, іс жүзінде, мен біріктірілген сыныптар жағдайында оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктерімен таныспын. Мұндай сыныптарда жұмыс істеудің өзіндік қиындықтары бар.Біздің әрқайсымыз осындай қиындықтарға тап болдық – бірлескен сыныптарда жалпы сабақ жоспарларын құру, мұғалімнің бір уақытта екі түрлі пән бойынша бір сабақ өткізу қабілеті, бірлескен сыныптарда сабақта оқу мақсаттарына қол жеткізу, барлық жоспарланған тапсырмаларды орындау, регламентті сақтау, оқушылардың өзін-өзі реттеу қабілеті. Жұптасқан сыныптардағы жұмыстың тиімділігі өзіндік жұмыс арқылы анықталатынын біле отырып, барлық тапсырмаларды мұғаліммен өз бетінше және бірлесіп жұмыс жасау арқылы ойластыру керек. Өздік жұмыс-оқушылардың білім алу дағдыларын игерудің жалғыз құралы. Оқушылар басқа сыныптың кедергісі болған кезде өз бетінше жұмыс істеуге мәжбүр, өйткені осы уақытта басқа сыныпта әңгіме, түсініктеме болуы мүмкін. Жұмыс тәжірибесі көп деңгейлі сипаттағы өзіндік жұмыстар сыныптағы сабақтарды ұйымдастыруды жеңілдететінін, сәттілік атмосферасын құратынын, оқушылардың өз мүмкіндіктеріне сәйкес оқуда алға жылжуға және осы мүмкіндіктерді дамытуға деген ұмтылысын дәлелдейді.Шағын жинақталған мектептерде инновациялар енгізіп,мәселені шешу болады, осындай жаңалықтардың бірі-аралас оқыту. Аралас оқыту – бұл қашықтықтан оқыту кезінде ішінара кездесетін онлайн және бетпелік оқытуды біріктіру.Аралас оқыту технологиясын қолдану мұғалімдерге жоғары талаптар қояды, атап айтқанда: жоғары АКТ-құзыреттілік, әртүрлі электрондық құралдарды, оның ішінде коммуникация сервистерін, бірлескен онлайн-жұмысты, әлеуметтік құралдарды, оқытуды басқару жүйелерін меңгеру[2].Қарап отырсақ,заманауи технологиялар білім беру процесін ұйымдастырудың балама формалары мен әдістерін қолдануға мүмкіндік береді.

Мұра өсиетінің өзектілігі бүгінгі таңда да айқын: оқытушылардың кәсіби құзреттілігі,шәкіртердің функционалдық сауаттылығы ұғымдары жеткіншік ұрпақтың бәсекеге қаблеттілігін арттыруда адами капиталды дамытуда сапалы білімнің қолжетімділігімен сабақтасып жатады.БІ. Алтынсарин тәрбие мен білім беру алдында тұрған мақсаттарға қол жеткізу үшін әрдайым жақсы ұстаздың ыстық ықыласпен оқушылардың өздері де, олардың ата-аналары да болуы керектігін атап өткен. Бүгінде отбасы мен мектептің бірлескен қызметі жеке тұлғаны дамыту мен баланың қалыптасуы үшін маңызды рөл атқаратыны ешкімге құпия емес мектеп пен отбасы ортақ істегі ең жақын одақтастар.Сонымен,біздің мектепте мектеп пен ата-аналар арасындағы әріптестік қатынастарды нығайтуға және жақсартуға бағытталған «Үндестік»өңірлік бағдарламасы бойынша жұмыс

жүргізілуде, мұнда мүдделер орталығы-біздің балаларымыз, олардың табыстылығы және олардың әлеуетін іске асыруы. Бұл жеке «Директор сағаты», «Әкімшілік қабылдау бөлмесі», пән мұғалімдері ата-аналармен баланы оқыту және тәрбиелеу, кеңес беру, отбасына бару мәселелері бойынша әңгімелесу ұйымдастыру шаралары. Ата-аналарға тек мектептен ақпарат қажет емес, олар мектепке қажет екенін және мектеп олармен үнемі және жүйелі түрде жұмыс істейтінін сезінуі керек. Ата-аналар жиналысының формасы да өзгерді: қазір ата-аналар тек ойлаушылар мен тыңдаушылар емес, белсенді қатысушылар. Ата-аналар жиналыстары жандана түсті, олар оқушылардың үлгерімін ғана емес, сонымен қатар мемлекеттік қызмет көрсету, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерін де қарастырады. Өткізу формалары да өзгерді бұл Кофе мониторинг, Тимбилдинг және т.б.

Бүгінгі күндерде Алтынсариннің танымал идеялары сөзсіз құндылыққа және егемен Қазақстанның шындығына айналды. Әсіресе жаңа жағдайда дамып келе жатқан мектеп. Бүгін, Қазақстан дербес даму жолымен Тәуелсіз елге айналып, сынақтар мен қателіктер арқылы жаңа білім беру жүйесі құрылуда өзіне жол салды. Ұлы ұстаздың тәжірибесіне үндеу, өзекті. Оның идеялары мен көзқарастары, қайта өңделген, қабылданбаған заманауи шындықтар призмасы арқылы еліміздің жаңа мектептің қалыптасуына көмектеседі. Мектептердің білім беру және тәрбие беру міндеттері ондағы оқу-тәрбие процесін адамгершілік идеяларымен оқу жоспарлары мен бағдарламаларын ескере отырып, педагогикалық идеялар, фольклор мен рухани бағдарламаларды қолдану қайта өрлеу. Сондай-ақ мұғалімнің ерекше рөлін тану, оқытуды интернационалдандыру, қазақ тілінің рөлін арттыра отыра, орыс тілін білу және ағылшын тілін меңгеру, сапалық оқулықтармен қамтып, оқу сауаттылығын арттыру, мектеп оқушыларының білімді тәжірибеде қолдана тұра және мектепті ізгілендіру- Ыбырай Алтынсариннің осы және басқа да ағартушылық идеялары бүгінгі күндегі мектептің қазіргі мәселелерімен қалай үндес. «Қазақ хрестоматиясы» атындағы тұңғыш оқулығында ағартушы алғы сөзінде былай депті: «Бұл кітапты құрастырғанда мен, біріншіден, осы біздің ана тілімізде тұңғыш рет шыққалы отырған жалғыз кітаптың орыс-қазақ мектептерінде тәрбиеленіп жүрген қазақ балаларына оқу кітабы бола алу жағын көздедім», - деп тұжырымдаған [3,26]. Ыбырай Алтынсарин білімді құнды рухани капитал ретінде қарастырып, білімнің маңызды рөлін, мәдениет, ғылым, өнертабыстың дамуын, олардың адамдар мен қоғам өміріндегі пайдасын негіздеген, бұл да заманауи мектебіне сәйкес келіп тұр. Мұғалімдерге тек теориялық оқуды пайдаланбай, қызығушылық тудыратын оқыту формалары мен әдістерін іздеңіп олардың нақты пайдасын ескере отырып тәжірибеде қолданыңыз деп тілек қалдырып кеткен. Білім берудің заманауи жаңаруы осының бәрін бүгінгі күні жүзеге асыруда. Біз құзыреттілік оқытудың, ынтымақтастық педагогикасы мен тұлғаға бағытталған тәсіл нені білдіретінін нақты біле отыра тәжірибемізде жүзеге асырамыз. Ұлы мұғалімнің сол кездегі идеялар дұрыс болыпты. «Үйренуге үйрету» сөздері бүгін біз білім алу емес, өзімізде осындай білім қалыптастыру ретінде қабылдаймыз, ал білім бүгінгі күннің басты байлығы мен болашаққа билет екенін түсінікті.

Ы. Алтынсарин әр мектепте кітапханаларды құруға қамқорлық жасап, бұған үлкен мән беріпті. Ол кітапхана қоры құрылуында балалардың қызығушылығы мен пайдалылығын ескере отырып адамгершілік дамуға арналған материалдар талап етті. Мұғалімдерге әр сабақта оқу әдісін және мағыналы оқуды қолданыңыз деген кеңес беріп кеткен. Кітап оқуға деген сүйіспеншілік пен қызығушылық, отбасынан да оянады. Өскелең ұрпақтың функционалды сауатты болуы үшін балалардың көркем әдебиетті оқуы өте маңызды. Бүгінгі күні қазақстан қоғамының алдында жас ұрпақтың оқуға деген қызығушылығын ояту және белсенді оқырмандар қатарына оралу міндеті тұр. Ыбырай жеткізіп тұрған басты нәрсе – оқуды тұлғаның дамуына ықпал ететін ұйымдастыру, ал дамушы тұлға оқуды одан әрі даму көзі ретінде қажеттілігін сезінетін болады. Балаларға оқуды жан-жақты дамытып, кітапқа деген сүйіспеншілікті қалыптастыруға мүмкіндік беру керек. Өйткені, бұл сауаттылық пен өмір бойы білім алуға алғашқы қадам. Оқудан бас тарту мәселесі бүгінде өте өзекті. Бұл мәселені шешуіне мектеп кітапханалары көмектеседі. «Оқу мектебі», «Табысты мектеп» дамыту жобалары қабылданып, оқырман деңгейін көтеру жолдарын табып, оқу белсенділігінің мәдениеті мен өсуі мақсаттарына жетіп отыр. Біздің мектепте тұтас осы жобаны іске асыру бойынша іс-шаралар циклі мұғалімдердің, оқушылардың және ата-аналардың өзара әрекеттесуі арқылы жүзеге асырылады.

Ы. Алтынсарин халықтың өмірімен өмір сүріп, салт-дәстүрлерді жақсы біліп қазақ халқының поэзиялық туындыларында оларды жырлап өткен. Ұстаздың халықтар арасындағы мәдени байланыстар мен достықты нығайту маңыздығын айтқандығы қазіргі өміріміздегі қазақстандықтарды біртұтас халыққа біріктірудің ұлттық идеясында өз көрінісі Қазақстан халқы Ассамблеясы аясында көруге болады. Дәстүрлі емес халықтық құндылықтар сияқты дәстүрлер- тәрбие құралдарының ең маңыздыларының бірі. Біздің мұғалімдер бүгінде осының бәрін «Рухани жаңғыру» бағдарламасы Рухани жаңғыру және тәрбиелеу бойынша жандандырады. «Рухани жаңғыру» бағдарламасының өзекті мәселесі де жас ұрпаққа -адамгершілік – рухани тәрбие беру. Балалардың интеллектуалды көрсеткіштері олардың тек білім деңгейімен ғана емес, сонымен бірге олардың ұлттық тәрбиесімен де

тікелей байланысты[4,18б.].Халық педагогикасы қазіргі білім берудің ажырамас бөлігі болып табылады.

Ы. Алтынсариннің ағартушылық идеяларының ҚР Білім беру жүйесіндегі заманауи тенденцияларға үндестігі байқалып тұр.Қазақ халқының болашағы үшін қызмет жасап, өркениетке жетіп білім мен ғылымды игерген мықты елге айналуы үшін аянбай еңбек еткен ұлы ұстаз есімі мәңгілік жасай берсін.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Білімді ел» газеті 18.08.2021ж [1].
2. Электрондық ресурс «Аралас оқыту» (Reay,2001) interactiv.su»2017/12/31/
3. Ақылова А.»Ы. Алтынсарин өмірінің ерекше белестері» [2,2б].
4. «Педагогикалық идеялардың панорамасы» Республикалық диалог аланның материалдары Астана, 2018 ж. [3,18б.].

УДК 372.881.1

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В РАМКАХ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Жумагулова Роза Джамбуловна
учитель русского языка и литературы
КГУ «Тобольская общеобразовательная школа №1
отдела образования Костанайского района»
Управления образования акимата Костанайской области
aidana69@mail.ru
Калимарданова Гульшат Джамбуловна
учитель начальных классов
КГУ «Общеобразовательная школа имени Абая
отдела образования города Костанай»
Управления образования акимата Костанайской области
gulshat1974@bk.ru

Аннотация

Главная задача учителя -овладение самыми эффективными методами обучения учащихся к своему предмету. В современной педагогике используется много разных методов и приемов обучения. Единой классификации методов как таковой нет, поэтому педагоги испытывают некоторые затруднения при их отборе. Чтобы вызвать у учеников положительную мотивацию к изучению русского языка, в свою работы мы включили несложные, но в то же время очень эффективные методы обучения.

Ключевые слова:*эффективные методы обучения, обновленное содержание*